

NYHETER

Fonus Nyheter nr 4 – 2004 till ägare och förtroendevalda i Fonus. Ansvarig utgivare: VD och koncernchef Ulf Helsing. Synpunkter och nyhetstips är välkomna – skicka dem via e-post: christina.roos@fonus.se eller till Fonus, Box 47 603, 117 94 Stockholm. Du kan även faxa på 08-642 50 82. Märk "Fonus Nyheter".

Leve mångfalden!

För något år sedan hörde jag någon säga:

"Det finns två sorters människor – de som går före och gör något och de som går efter och kommenterar".

Vem vill vi då vara? För egen del är svaret givet: Själv-

klart måste vi pröva alla vägar till ökad kundnytta! Det är vår uppgift mot Fonus ägare och därmed även mot ägarorganisationernas medlemmar liksom våra kunder. Därför har vi sedan flera år tillbaka lagt ökad tonvikt vid koncept- och produktutveckling.

Ett exempel presenterar vi i detta nummer av Fonus Nyheter, de nya, s k "designkistorna". Ur ett globalt perspektiv kan kistor ha ett mycket varierande utseende. I Finland till exempel, är de ibland tygdraperade, i Spanien är det vanligt med högblanka, mäktigt stora kistor etc. Varför har nu Fonus dessa nya kistor i sin kollektion? Svaret är enkelt: Vår uppgift är att erbjuda produkter i form av varor och tjänster för varierande behov, både när det gäller pris och kvalitet. Det är min bedömning att det föreligger ett behov av alternativ – vilket vi härigenom tillgodoser.

"Familjens jurist" är en annan del av konceptutvecklingen. Efter två års pilotverksamhet i Göteborg och sedan Östersund har vi ökat takten. Nu finns fem butiker med den karaktäristiska gröna profilen, i höst har nya juristikontor öppnats i Malmö, Borås och nu senast i Hudinge. Adelsmärket är tillgänglighet för familjejuridiska tjänster i ett brett spektra – till en rimlig kostnad.

Den egna hemsidan www.familjensjurist.se – också det en del av tillgängligheten – har på bara ett halvår fått över 5 000 besökare i genomsnitt per månad. Där ger även 48-timmars-juristen kostnadsfria svar på diverse frågor. Många leder till bokningar och konkreta uppdrag – redan nu kan således behovet anses styrkt, vilket känns oerhört bra.

Ulf Helsing
VD och koncernchef

God Jul & Gott Nytt År!

Visst är det trevligt att få kort med jul- och nyårshälsningar! Men för avsändaren handlar det ändå om en ganska stor summa pengar, som skulle kunna användas till något mycket mer behjärtansvärt. Därför har Fonus ledning beslutat att önska alla – ägarorganisationer, förtroendevalda, medarbetare och samarbetspartners – en riktigt God Helg via Fonus Nyheter och hemsidor. Vi skänker samtidigt en summa till Kooperation Utan Gränser, där vi vet att pengarna kommer till stor nytta. På www.swecoop.se kan man läsa om deras omfattande verksamhet. Se även separat artikel i detta nummer.

Hallå där...

... Linnéa Stenklyft, 46, lärare och fyrbarnsmamma från Junsele! Du har nyligen gått tredagarsutbildningen för förtroendevalda på Fonus-Akademien i Falköping – hur blev du ledamot i distriktsrådet?

Jag har arbetat mycket inom psykiatri, vård, skola och omsorg men är även fritidspolitiker och medlem i S-föreningen här i Junsele. Jag blev tillfrågad om jag ville representera föreningen i Fonus distriktsråd i Ådalen och tackade ja. Jag visste inte mycket om Fonus innan jag gick på den här fantastiska utbildningen – vi lärde oss massor! Den var både rolig och givande, vi blev väldigt väl omhändertagna, och det lämnades stort utrymme för frågor och diskussioner.

Jag trodde att jag skulle förhålla mig ganska passiv i min nya roll, men efter utbildningsdagarna har jag ändrat uppfattning. Jag visste inte att Fonus var så mycket mer än det de flesta tänker på. Jag kom hem med mängder av idéer hur vi skulle kunna sprida information till allmänheten här i Ådalen!

Linnéa Stenklyft, fyrbarnsmamma som valt att även ägna tid till aktivt arbete i Fonus.

Som vadå till exempel?

Tyvärr kommer de flesta i kontakt med Fonus först när något har hänt och man behöver en begravningsbyrå. Men i dag erbjuder Fonus så många tjänster, genom juridiken, som folk inte känner till. Till och med rättegångshjälp, samboavtal och annat. Därför skall vi finnas med på alla möjliga mässor och utställningar mitt i folks vardag där man inte förväntar sig att hitta Fonus. Det räcker med ett bord och lite informationsmaterial. Hundutställningar är ett exempel...

Äntligen tar branschen ansvar: Frystorkning utreds – har inte stöd i lagen

Det lät så bra för drygt tre år sedan – ekologisk begravning. Efter frystorkning begravs stoftet, rensat från kvicksilver och oönskade delar, ytligt i en kista av potatisstärkelse. Ett år senare är kretsloppet slutet, stoftet har blivit mull till näring för buskar och blommor. I dag ser många mer kritiskt på den nya metoden och en rad frågor saknar svar. Inte minst de etiska och juridiska.

Även sättet att ta hand om våra avlidna har blivit en fråga om miljö. För drygt fyra år sedan lanserade biolog Susanne Wiigh-Mäsak sin idé om frystorkning, kryoteknik, och begreppet ekologisk begravning. När Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF, höll rikskonferens i maj i år var den lanserade metoden ett hett ämne.

Roland Palm, planeringschef på Stockholms kyrkogårdsförvaltning, har gedigna kunskaper inom områdena mark-vatten-växt. På mötet i våras, nästan tre år efter det att frystorkningen lanserades som idé, höll han ett kritiskt föredrag med många frågetecken. Bland annat efterlystes vetenskapliga försök.

– Branschen har inte engagerat sig. Jag tycker att det är fel att släppa en så här viktig fråga till en privatperson. Branschen borde för länge sedan tagit fram vetenskapliga undersökningar och diskuterat frågor om både etik och laglighet. Vad händer med förmultningen, kan man kalla det ekologisk begravning o s v, undrar han.

Vetenskapliga utvärderingar och svar på viktiga frågor saknas

I Jönköping fattade man tidigt beslut om samarbete med det företag som driver projektet. Men inte ens där har man sett några vetenskapliga utvärderingar, berättade projektledare Göran Rundqvist på kyrkogårdsförvaltningen för Fonus Nyheter i våras.

Då sa han också att AGA hade sjuorton olika delprojekt på gång för att ta fram logistiken till en anläggning som man skulle kunna bygga till hösten 2004, men vid intervju-tillfället hade Göran Rundqvist ännu inte sett någon prototyp.

Enligt Roland Palm saknas svar på viktiga frågor. Vad händer när man gravsätter resterna – cirka 30 kilo organiskt pulver – så ytligt, bara 30 cm under markytan? Roland Palm oroar sig över urlagningen, som troligen sker snabbt – kommer jordens mikroorganismer att hinna ta hand om eventuella gifter? Dessutom undrar han över hur deponigasen påverkar miljön.

Stränga lagar efter Galna Kosjukan

Efter Galna Kosjukan kom stränga lagar om hur animaliskt avfall skall hanteras. Senast i ett EU-direktiv den 1 maj 2003.

– Detta kan, enligt mitt sätt att se det, jämföras med en animal biprodukt som man inte får gräva ner så grunt, säger Roland Palm.

Hittills visar de som driver projektet hur kryotekniken fungerar genom att frysa en ros, som sedan lätt blir ett pulver.

– Jag pratade med en representant för AGA. Vad jag förstår så har man inte klarat av tekniken att skapa sönder den här superfasta, nerfrysda kroppen. Det behövs en enorm kraft och det får man inte enligt begravningsslagen utsätta en avliden för, kommenterar Roland Palm.

Frystorkning olagligt

På konferensen i maj diskuterades bland annat de legala frågorna kring en eventuell tillämpning av metoden och man konstaterade att en rättsutredning behöver göras. På uppdrag av kyrkogårdsnämnden i Jönköping har tidigare justitieministern Carl Axel Petri utrett frågan. Nu har såväl han, som SKKFs ordförande Bertil Werner, kommit till samma slutsats, att frystorkning inte är tillåten enligt begravningsslagen i dess nuvarande utformning.

Ake Palmgren, Affärsområde Begravning, var med på konferensen. Han är en av många som saknar klara svar och vetenskapligt underlag. Vad händer till exempel om den yttliga begravningsplatsen besöks av djur? Och i så fall – kan det i förlängningen bli ett problem, kanske med genetiskt överförbara sjukdomar?

– Man kan inte frigöra sig från den misstanken tills motsatsen påvisas, säger Hans Carlsson, som arbetar med forskning inom miljömedicin och stöttat Fonus miljöarbete i många år.

– Vi vet inte om metoden klarar av att slå sönder de genetiska budbärare som naturligt finns i kroppen. Man måste få vetenskapliga belägg, det saknas forskning om området, säger han.

Kan det vara ett stöd i sorgearbetet att binda minnet av en avliden till en enda växt? Vad händer om den inte klarar sig eller måste tas bort, undrar Roland Palm. Han tror också att den blivande komposten blir för kraftig för växtligheten.

FAKTA

Tanken på frystorkning, i dag benämnd kryoteknik, fördes fram i maj 2001 i en patentsökt process som lanserades som ekologisk begravning. Enligt initiativtagarna skall det fungera så här:

Kroppen fryses ner till minus 18 grader och placeras i en kista. Hela kistan sänks ner i flytande kväve, minus 196 grader. I den temperaturen stelnar kroppen och blir skör. När kistan utsätts för vibration sönderfaller kroppen. Sedan ångas vattnet bort. Återstoden är ett vattenfritt stoft på 25-30 kilo som placeras i en kista av majskaller potatisstärkelse.

Kistan begravs ytligt på 30 centimeters djup för att luft och syre skall påskynda nedbrytningen och efter ett år sluta kretsloppet. Ett träd eller blommor kan placeras på gravvården och dra åt sig näringen.

Fonus tar avstånd

Fonus ledning har, efter sin genomlysning av frågan, tagit ställning för att frystorkning som ett sätt att ta hand om avlidna – utifrån hittills kända fakta – inte är förenligt med god begravningssed.

Anledningarna är många. Framför allt de legala, miljömässiga, ekonomiska och – inte minst – de etiska aspekterna. Dessutom efterlyser Fonus en miljökonsekvensutredning.

Fonus ställningstagande har meddelats Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, Svenska kyrkan, Svenska kyrkans Församlingsförbund och Sveriges Begravningsrätters Förbund.

Rättvisemärkt ger utbildningen en chans

Det är inte alltid man får träffa människor från ett främmande land som man är med och stöttar. Men ett par Fonusanställda fick chansen när Kooperation Utan Gränser kom på lunchvisitt till kontoret på Hantverkargatan vid Fridhemsplan i Stockholm. Det blev ett bestående minne!

Sedan ett par månader tillbaka dricker samtliga anställda på Fonus inget annat än rättvisemärkt kaffe och te på sina arbetsplatser. Och intresserade anställda kan via frivilliga löneavdrag lämna bidrag till ett kvinno kooperativ i Nicaragua, som Fonus är med och stöttar i samarbete med Kooperation Utan Gränser.

Nyigen bjöd Kooperation Utan Gränser in två kaffeodlare, Reinaldo Vasques från Nicaragua och Esperanza Osom Yat från Guatemala. Under en vecka reste de runt för att berätta om den kris världens kaffeodlare lever i. Priserna är så låga att många inte ens kan täcka kostnaderna för att odla kaffet.

Det var ett späckat program, men de hann ändå med ett besök hos Fonus på Hantverkargatan. Agneta Clavering, kontorsansvarig, är en av de anställda som ger ett lönebidrag varje månad.

– Det var extra trevligt att de kom hit. Vi pratade en hel del vid lunchen. De berättade vad de fick extra i sitt liv för att vi köper rättvisemärkt kaffe, som är aningen dyrare. Esperanza behövde bara arbeta fem dagar i veckan i stället för sju. Tack vare det kunde hon använda de andra två dagarna för att studera till lärare.

Mina pengar går till dom!

– Reinaldo berättade att deras extra pengar bland annat gick till skolböcker och skolväskor till barnen, som slipper arbeta och kan gå i skolan. Det var så roligt att uppleva att mina pengar bland annat går till de här två personerna, att det är hon och han, som får del av dem. Det blev så påtagligt, säger Agneta.

Kontorets jurist, Lena Sandberg, var också på plats den här dagen. De tänker fortsätta att hålla kontakt med sina nyvunna vänner.

Rättvisemärkt har systerorganisationer i 16 länder i Europa, Nordamerika och Japan. De olika organisationerna samarbetar inom FLO, Fair Trade Labelling Organizations International, som är det internationella kontrollorganet.

Rättvisemärkta produkter borgar för att arbetare och odlare får skäligt betalt för det arbete de utför, att barnarbete motverkas, att diskriminering på grund av kön, hudfärg och tro motarbetas, att ekologiskt odlande uppmuntras liksom att organisationsrätten och demokratin främjas. Läs mer på www.rattvisemarkt.se.

Rättvisemärkts nya logotyp

Fonus på Hantverkargatan i Stockholm hann bjuda på en kopp rättvisemärkt kaffe innan det var dags för besökarna att åla vidare. Från vänster Esperanza Osom Yat från Guatemala, Lena Sandberg, Agneta Clavering och Reinaldo Vasques.

Med ensamrätt i Norden: Ny kistkolektion

Svenska kistor har inte förändrats nämnvärt sedan industriproduktionen kom igång i början av 1900-talet. Genom decennierna har utseendet följt en mycket traditionell linje. För vissa kunder, som letat efter något nytt och annorlunda, finns nu en serie specialdesignade kistor och urnor som Fonus är ensamma om i Norden. Priserna ligger i mellanklassen.

I Paris hålls vartannat år en mässa för begravningsbranschen, Funéraire in Paris. Vid senaste mäsan i november 2003 var representanter för Fonus på plats. Peter Göransson, ansvarig för Affärsområde Begravning, beskriver intrycket:

– Där fanns väldigt mycket som påminde om det gamla traditionella – pampiga kistor, stora högblanka möbler. Men mitt ibland detta hittade vi det här i en enkel monter, något helt nytt! Precis vad vi letat efter – vi har länge märkt att vissa kunder är ute efter något annorlunda.

Designern Wim Segers fanns på plats och berättade om bakgrunden till varför han, som bland annat formger exklusiva värmelement och utemöbler, nu ritat kistor.

Han hade en syster, också hon designer, som dog. Då upplevde familjen att det inte gick att hitta någon kista som speglade hennes person och liv. Det slutade med att de fick välja en traditionell modell.

Wim Segers kunde inte släppa tanken på det som hänt. Han tog upp problemet med en möbelfabrikant och de inledde samarbete. Wim Segers började kista till något modernt och rikt på stämningar och symbolik och kontaktade en psykolog för att få djupare dimension på processen. På www.fonus.se finns mer att läsa om den nya kollektionen.

I den nya kistkolektionen finns även urnor till de tre modellerna. Arcum i vitgrå träfiberplatta med koboltblå eller ljusblå gavlar. Forum i skikt av ekfanerad, klarlackerad träfiberplatta och Varum som Forum eller svartbetsad. Första beställningen gjordes i Nynäshamn.

Bilparken föryngras – sakta men säkert

Fonus har omkring 180 begravningsbilar i Sverige. Tidigare har de varit helägda, men från och med november 2003 övergick man till leasing vid bilbyten – både av ekonomiska och miljömässiga skäl.

Med tanke på att bara 15-20 bilar byts varje år, går föryngringen av vagnparken inte så snabbt som ledningen skulle önska, men i

rätt riktning. När det gäller de leasead bilarna är riktlinjerna att byta oftare än tidigare. Provet med leasing skall utvärderas.

Det finns flera olika bilmodeller att välja mellan. Ekonomi och miljöaspekter, inte minst från arbetsmiljösynpunkt, fick avgöra valet.

– Nu har vi valt att enbart leasa Ford Mondeo och Opel Vivaro, som framför allt har lägre lasthöjd än andra modeller. Det är viktigt att personalen slipper lyfta så högt, säger Peter Göransson, ansvarig för Affärsområde Begravning.

Nya miljöanpassade, leasead bilar ersätter successivt den äldre bilparken.

Hjälp nära dig: Familjens jurist växer

Vissa tjänster känns krångligare att nå än andra. Om man plötsligt behöver en jurist – vart vänder man sig? De flesta av oss är ganska okunniga, något som hjälper Familjens jurist att växa genom sin tillgänglighet. Sedan våren 2002 finns nu fem kontor som enbart sysslar med juridik. Och via Familjens jurist på Internet får hela landet hjälp. Två tjänster är helt gratis vilket förvånar många.

För omkring fem år sedan beslöt Fonus att utveckla verksamheten genom att satsa på fler jurister inom området familjerätt och ekonomi. Människor i alla åldrar skulle kunna vända sig till Fonus och få hjälp med vardagsjuridiska frågor. Förändringen innebar också en successiv ombyggnad av kontoren, som skulle kännas välkomnande för de nya kunderna som ville slinka in från gatan.

Den här typen av förändringar, i ett så etablerat branschföretag som Fonus, sker inte över en natt men mycket har hänt. Eftersom namnet Fonus är så intimt förknippat med begravningsverksamheten samlas juridiken under Familjens jurist, som "föddes" den 1 oktober 2002. Då invigdes det första pilotkontoret i Göteborg.

I dag finns hittills fem kontor i Sverige och fler planeras i större städer. På större kontor i övriga Sverige finns juristkompetensen på kontoren vid sidan av den traditionella verksamheten, på små kontor kan man boka tid för besök där en annan dag.

Gratisråd på nätet

Via www.familjensjurist.se får besökarna både goda råd och möjlighet till kontakt. Dels kan man ställa frågor till 48-timmarsjuristen och få svar via e-post inom 48 helgfria timmar, dels klicka på sitt ärende och få information. Singelliv, är till exempel en relativt ny företeckelse att fundera över. Via hemsidan finns också ett frågeformulär med svarsgenerator "Vad gäller mig?" Den som vill beställa juristhjälp kan även göra det från hemsidan – och få ett möte oavsett var i landet man bor.

I dag har Familjens jurist fem kontor i Sverige. Marknadsområdeschef Håkan Benskiöld framför nyaste juristbutiken i Borås, som invigdes i november. Övriga finns i Göteborg, Huddinge, Malmö och Östersund.

I början av året smög en ny tjänst igång på prov. I somras fick den ett synligt telefonnummer under "Kontakta oss" på hemsidan och i viss marknadsföring: 020-97 00 97.

Här delar två jurister, i Skärholmen och Mölndal, på jobbet att svara på kundernas frågor under vardagar klockan 9 till 17. Tjänsten, som skall utvärderas, kostar inget. Telefonjuristerna får svara på allt mellan himmel och jord. De kan inte lösa juridiska problem, men ger kortare, goda råd vart man

kan vända sig o s v. Alla lär vara förvånade och mycket tacksamma över att det är gratis. Inte sällan vill de som ringer utnyttja Fonus kompetens, som i dag utvecklas mot att även kunna företräda klienter inför domstol.

Nästa år kommer troligtvis fler kontor att öppnas. Familjens jurist har, som varumärke, kommit för att stanna.

Ägarservice

www.fonus.se öppnar ägarsida under 2005

På begäran öppnar vi en "ägarsida" på www.fonus.se där medlemsorganisationer och föreningar, som anmäler intresse, skall få en länk till den egna hemsidan och/eller till en e-postadress.

Ni är välkomna att skicka alla era uppgifter till webmaster@fonus.se. Glöm inte att lämna namn, adress och telefonnummer.

Är ovanstående adress rätt? Har ni även hemsida och e-postadress? Meddela uppdateringar eller ändringar till Christina Roos (adresser och faxnummer på sid 1).

Förmånligt blomsteravtal

Tack vare ett samarbetsavtal med Euroflorist Sverige AB kommer Fonus kunder att gynnas – både ekonomiskt och kvalitetsmässigt. Under hösten och fram till april 2005 införs ett och samma pris för beställningar av olika blomsterdekorationer och -arrangemang i hela landet. Avtalet är ett led i vårt uppdrag att tillhandahålla prisvärda varor av god kvalitet, säger projektledare Andreas Borgljung. När det gäller beställningar till seminarier, symposier etc, vänder sig medlemsorganisa-

tionerna som vanligt till Planta i Jönköping, telefon 036-12 50 48 eller BlomsterPaletten i Stockholm, telefon 08-709 85 45. De hjälper till med alla arrangemang för att ge möten av olika slag en vacker inramning.

I övriga landet är ni ägarorganisationer välkomna att beställa blomsterarrangemang förmånligt via era lokala kontor.

Jubileet 2005: Museet börjar fyllas

Begravningsmuseet i Falköping, som skall invigas i samband med 60-årsjubileet i maj 2005, börjar nu fyllas med allehanda intressanta föremål. I förra numret efterlystes äldre handlingar, bilder m m som gömmit sig hos medlemsorganisationer och på kontor – de är givetvis fortfarande välkomna.

Här presenterar Åke Palmgren, som ansvarar för museets uppbyggnad, ett unikt träkors. Det är sannolikt från mitten av 1800-talet och kommer att införlivas i samlingarna. Den här typen av kors brukade bäras före begravningsprocessionen och sedan placeras på gravkullen för att markera graverna. Kors för kvinnor var alltid något spetsigare än mäns. Vanligtvis tillverkades de av socknens snickare.

Under texten "Väre med dig" kan skönjas en kvinnas övermålad namn, meningen var att korset skulle kunna återvändas.

Saxat

"Över hälften av de tillfrågade i en undersökning som Länsförsäkringar har låtit genomföra tror att det är deras efterlevande som får pengarna om de avlider innan de går i pension. 15 procent vet inte vart pengarna tar vägen. Som premiepensionssparandet är utformat fördelas den enskildes sparande till andra premiepensionssparare vid dödsfall före pension, skriver Länsförsäkringar..."

(TT 30 oktober)

Dagens ros "... till Karita, Maria Ö och Ingela, som stöttade mig vid min frus hastiga bortgång. Även till Lars på Fonus i Storvik, som var fantastisk på att hjälpa till med allt som hör ihop med en anhörigs bortgång. Roland"

(Arbetsbladet, Gävle 11 oktober)

Nytt

Sedan den 20 september är **Lotta Sjöblom, 41 år, MO-chef i Värnamo.** Lotta har tidigare arbetat med sälj-, kund- och personalansvar på ett bemanningsföretag och som utbildningskonsult på ett dataföretag.

I november nyinvides två kontor, i **Borlänge** och **Falköping.** I båda städerna har man flyttat närmre centrum till större, fräscha och mer anpassade lokaler – inte minst med tanke på den juridiska verksamheten. Nu är kontoren också mer tillgängliga för rörelsehindrade.

Observera!

Det är fritt fram att använda materialet i **Fonus Nyheter**, men citera gärna källan!